מחוון למורה

מחוון: גן עדן והחטא: "ויפקחו עיני שניהם"

1. ה׳: "מִכֹּל עֵץ־הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל", רק מעץ הדעת לא, "כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ... מוֹת תָּמוּת". הנחש: "לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן": מגזים, כאילו הכול אסור. האישה: מתקנת, אבל מוסיפה "וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ" ואומרת "פֶּן־תְּמֻתוּן". הנחש: "לֹא־מוֹת תְּמֻתוּן", "וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים": מכחיש את העונש ומבטיח רווח.
2. "טוֹב... לְמַאֲכָל", "תַּאֲוָה־הוּא לָעֵינַיִם", "וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל". רצף הפעלים "וַתִּקַּח... וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן... וַיֹּאכַל" מראה החלטה מהירה, בלי עצירה.
3. כן ולא: העיניים נפקחו, אבל הם ראו "כִּי עֵירֻמִּם הֵם": בושה ופגיעות, לא היות "כאלוהים".
4. השאלה היא הזמנה להודות ולשוחח, לא שאלה על מקום. האדם עונה שפחד כי הוא עירום, ומאשים את האישה, וברמז גם את ה׳: "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי".
5. הפרי "היה מוליד הרצון והחפץ": יכולת לבחור בדבר או בהפכו, לטוב או לרע. לפני כן האדם פעל לפי טבעו, כמו השמים. כך החטא הוא גם ירידה וגם לידת הבחירה החופשית; לקבל כל עמדה מנומקת.
6. הנחש "עָרוּם" (ערמומי) והם "עֲרוּמִּים" (בלי בגדים); אחרי החטא "עֵירֻמִּם": התמימות הפכה לבושה. האדם נלקח מן האדמה ושב אליה: "כִּי־עָפָר אַתָּה וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב".
7. עונשים: הנחש זוחל ואוכל עפר; האישה: צער הריון ולידה; האדם: "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם" ומוות. כל אחד מסביר עובדה במציאות. הרמב"ן: האדם נעשה בעל רצון ובחירה, וזה המצב האנושי. ניקוד מוצע: 3 עונשים × 4, רמב"ן 4, ניסוח ומסקנה 4.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן ואבן עזרא מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי בראשית (פרקים א-יא ותולדות האבות) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי והשוואה לספרות המזרח הקדום); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.